

Urvalskriterier för insatserna inom landsbygdsprogrammet 2007-2013

Enligt rådets förordning (EG) nr 1698/2005¹ ska övervakningskommittén höras om urvalskriterier för programmet senast fyra månader efter det att programmet godkänts.

Detta dokument innehåller en sammanställning samt förtydligande av de urvalskriterier som bör tillämpas i genomförandet av landsbygdsprogrammet 2007-2013. Flertalet kriterier återfinns i landsbygdsprogrammet 2007-2013 och den nationella strategin. Eftersom landsbygdsprogrammet vad gäller ett antal åtgärder bygger på ett regionalt och lokalt genomförande finns, utöver det som presenteras i detta dokument, kompletterande kriterier för tillämpliga åtgärder fastställda i de olika regionala och lokala strategierna. Dessa strategier har tagits fram i partnerskap på regional respektive lokal nivå.

Landsbygdsprogrammets mål

Det övergripande målet för landsbygdspolitiken är att den ska bidra till en ekologisk, ekonomisk och social hållbar utveckling av landsbygden.

Insatser inom ramen för landsbygdsprogrammet ska bidra till att

- genom stöd för omstrukturering, utveckling och innovationer stärka jord- och skogsbrukets² konkurrenskraft (axel 1)
- genom stöd för markförvaltning förbättra miljön och landsbygden (axel 2)
- höja livskvaliteten på landsbygden och att uppmuntra till diversifiering av näringsverksamheten (axel 3)

Utöver axel 1-3 ska den s.k. Leadermetoden (axel 4) bidra till målen för övriga axlar.

Urvalskriterier

Urvalskriterierna kan delas in i fyra grupper:

1. berättigandebedömning
2. generella kriterier
3. åtgärdsspecifika kriterier
4. i tillämpliga fall kompletterande kriterier enligt särskilda genomförandestrategier

Berättigandebedömning

En berättigandebedömning görs för samtliga insatser för att säkerställa att insatsens verksamhet och upplägg är stödberättigande med beaktande av

- fastställda krav och villkor i landsbygdsprogrammet
- förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- EU-lagstiftning och övrig tillämplig lagstiftning (svensk eller EU)

För de generella miljöersättningarna och kompensationsbidraget inom axel 2 finns endast ett fåtal tillämpliga urvalskriterier utöver den ovannämnda berättigandebedömningen. För

¹ Artikel 78 Rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling EG 1698/2005

² Som jordbruk avseende stöden inom axel 1 och 3 räknas även renskötsel och trädgårdsodling

samtliga övriga åtgärder i programmet görs emellertid en bedömning av insatserna utifrån nedan uppställda urvalskriterier.

Som utgångspunkt bör en bedömning göras avseende insatsens förmåga att bidra till att uppnå

- fastställda mål i den nationella strategin och landsbygdsprogrammet
- i tillämpliga fall mål fastställda i genomförandestrategier.

Generella kriterier

Följande generella kriterier bör vara vägledande vid urval. Vid urval ges de insatser som uppfyller fler kriterier högre prioritet än de som uppfyller färre.

- **Komplementaritet, synergieffekter och samstämmighet** – Insatsens komplementära kvaliteter och möjlighet att bidra till synergieffekter, dvs. samspelet med andra åtgärder inom landsbygdsprogrammet eller andra EU-program, bör beaktas. Det kan t.ex. vara en insats som senare ska följas upp med andra insatser inom annan åtgärd i landsbygdsprogrammet, som tillsammans ger stora synergieffekter och god måloppfyllelse för flera åtgärder. Vid bedömning av insatser bör samstämmigheten och eventuella målkonflikter med andra åtgärder i programmet såväl som andra offentliga åtgärder uppmärksammas.
- **Genomförandekapaciteten** – För att bidra till ett effektivt genomförande bör, för kompetensutvecklingsinsatser och insatser som bedrivs i projektform, en bedömning av den administrativa kapaciteten, redovisningskompetensen, projektorganisationen, projektledningen, etc. göras. Rimliga resurser för administrationen av projektet bör vara avsatta i budgeten.
- **Spridning** – En bedömning bör göras avseende förutsättningarna för spridning av insatsens resultat och erfarenheter.
- **Kostnadseffektivitet** – Insatserna bör vara kostnadseffektiva, dvs. de ska ge bästa möjliga resultat till lägsta möjliga kostnad. Budgeten ska vara specificerad, väl genomarbetad och realistisk.
- **Innovation** – I de fall stöd lämnas i projektform bör de insatser som är innovativa eller har innovativa inslag prioriteras framför mer beprövade och traditionella verksamheter. Driftstöd till befintlig och etablerad verksamhet bör i ovanstående fall inte utgå, utan stöden ska primärt användas för att finansiera verksamheter under planerings- och uppbyggnadsfasen.
- **Långsiktighet** – Insatser, som efter avslutad uppbyggnadsperiod med hjälp av programmet, bedöms ha nått sådan stabilitet och styrka att det kan fortleva med egna finansiella resurser bör prioriteras. Detta kriterium behöver dock inte gälla för insatser av allmännyttig karaktär.
- **Jämställdhet och icke-diskriminering** – Vid bedömning av insatser bör hänsyn tas till att programmet ska främja jämställdhet mellan kvinnor och män. Vidare bör säkerställas att all diskriminering på grund av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning förhindras. Detta kriterium måste vara uppfyllt för att insatsen ska beviljas stöd.

Åtgärdsspecifika kriterier

De åtgärdsspecifika urvalskriterierna redovisas för respektive åtgärd och följer av landsbygdsprogrammet. Utöver dessa kriterier tillkommer kompletterande kriterier som fastställs för de olika genomförandestrategierna. Inom ramen för det nationella programmet görs ingen inbördes rangordning av kriteriernas. En sådan rangordning kommer snarare att tas fram vid implementeringen av de lokala och regionala genomförandestrategierna.

Utgångspunkten för nedan angivna kriterier är att insatserna tydligt kan kopplas till de mål och den målgrupp som anges i landsbygdsprogrammet för respektive åtgärd. Utöver de kriterier som anges nedan finns ett antal indikatorer med kvantitativa mål fastställda i landsbygdsprogrammet för varje åtgärd. Dessa bör utgöra kompletterande vägledning vid bedömningen av insatser.

Axel 1 Förbättra konkurrenskraften i jord- och skogsbrukssektorn³

Kompetensutveckling, information och kunskapsspridning

- Prioritet bör ges till insatser som kompletterar andra åtgärder i programmets axel 1 och 2 och därmed bidrar till att uppnå målen för dessa axlar.

Stödsatsen för olika typer av insatser ska tillåtas variera. För rådgivningstjänster kopplad till krav i rådets förordning (EG) nr 1782/2003 är dock den maximala stödsatsen 80 procent av stödberättigade kostnader (dock högst 1 500 euro).

Startstöd för unga brukare

Endast de potentiella företagare som utifrån den till ansökan bilagda affärsplanen bedöms ha störst möjlighet att få sina företag att bli långsiktigt lönsamma och som kan bidra till en ökad hållbar konkurrenskraft i berörda sektorer kan beviljas stöd.

Särskild prioritet ska ges till:

- utvecklingen av en livsmedelsproduktion med de mervärden som konsumenterna efterfrågar samt integration av kvinnor samt personer med utländsk bakgrund.

Modernisering av jordbruksföretag

Endast de företag som utifrån sin affärsplan bedöms ha bäst möjligheter att efter investeringen kunna bli långsiktigt lönsamma och bidra till en ökad konkurrenskraft inom sektorn kan beviljas stöd. Företagets utveckling ska stå i centrum för bedömningen

Prioritet bör ges till

- investeringar som gynnar miljöutveckling, ökad djurvälstånd och arbetsmiljö när det gäller områden med intensiv produktion,
- investeringar i modern, mer effektiv och miljömässigt hållbar teknologi/anordningar när det gäller områden med sämre förutsättningar för jordbruksproduktion,
- utnyttjandet av synergieffekter med betesdjur och deras bidrag till ett öppet odlingslandskap, biodiversitet och en attraktiv landsbygd,
- investeringar som stödjer en omstrukturering av jordbruket för att utveckla ny teknik och nya produkter utifrån förnybara resurser som biomassa för energiändamål och för att utveckla nya marknadsandelar för jordbrukare.

Stödsatsen är normalt högst 30 procent av stödberättigande kostnader. Ytterligare 20 procentenheter kan beviljas, efter särskild prövning, till jordbruksföretag inom mindre gynnade områden i norra Sverige. Ytterligare begränsningar kan förekomma regionalt, preciserat i de regionala genomförandestrategierna. För plantor och plantering av fleråriga energigrödor kan totalt högst 50 procent (dock högst 5 000 kronor per hektar) av stödberättigade investeringar utgå.

³ Se not 2

Högre värde i jord- och skogsbruksprodukter

Endast de företag som utifrån sin affärsplan bedöms ha bäst möjligheter att efter investeringen kunna bli långsiktigt lönsamma och bidra till en ökad konkurrenskraft och entreprenörskap i sektorerna och i landsbygdsekonomin kan beviljas stöd.

Prioritet bör ges till:

- investeringar som stöttar utvecklingen av nya biobaserade produkter utifrån ny kunskap, teknik, eller innovationer,
- investeringar för utveckling av företrädesvis småskalig lokal och regional livsmedelsproduktion och livsmedelsberedning, inklusive småskalig och lokal bearbetning av skogsprodukter; i vissa regioner kan fokus ligga på utveckling av lokal och regional mat som en del av turismaktiviteter,
- investeringar som stödjer marknadstillgången av mat med mervärde.

Stödsatsen är normalt högst 30 procent av stödberättigande kostnader. Ytterligare 10 procentenheter kan beviljas, efter särskild prövning, till företag inom glest befolkade områden i norra Sverige. Ytterligare begränsningar kan förekomma regionalt, preciserat i de regionala genomförandestrategierna.

Stöd till samarbete för att initiera nya produkter, processer och tekniker

Prioritet bör ges till:

- samarbete som inkluderar nya aktörer/intressenter, t.ex. universitet och högskola,
- projekt som med utgångspunkt i projektplanen för samarbete bäst bedöms kunna bidra till en ökad konkurrenskraft och utveckling i sektorn,
- samarbete med tydlig innovativ inriktning gällande utveckling av produkter, teknik, metod, samverkans- och samarbetsformer.

Infrastruktur som är av betydelse för utveckling och anpassning av jord- och skogsbruket

- Prioritet bör ges till projekt med tydligt syfte att stärka lokal infrastruktur som har betydelse för konkurrenskraft och hållbar utveckling inom jord- och skogsbruket; projektplanen ska innehålla mål, beskrivningar, tidsplan och finansieringsplan.

Axel 2 Förbättra miljön och landskapet

Inom axel 2 finns dels de generella miljöersättningarna och kompensationsbidraget dels de åtgärder som ligger inom de regionalt prioriterade ersättningarna samt skogliga åtgärder.

Generella miljöersättningar och kompensationsbidrag

För de generella miljöersättningarna och kompensationsbidraget kan ersättning erhållas utifrån definitionen av lämpligt markslag samt skötselvillkor. Ersättningen är beräknad utifrån det inkomstbortfall eller de merkostnader som den specifika miljöersättningen eller kompensationsbidraget innebär för den sökande. Ersättningen kan variera i landet beroende på förutsättningarna att bedriva den skötsel eller uppfylla de villkor som krävs inom en specifik ersättning.

Regionalt prioriterade ersättningar (delar av miljöersättningarna respektive stöd till icke-produktiva investeringar)

Utgångspunkten för vilka åtgärder inom de regionalt prioriterade ersättningarna som ryms inom landsbygdsprogrammet är insatser som bedöms bidra till att uppfylla miljökvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap*. Länsstyrelserna och Sametinget har inom ramen för genomförandestrategierna och tilldelad budgetram valt ut vilka av de insatser som beskrivs i landsbygdsprogrammet man tänker genomföra på regional nivå. Urvalskriterier för stöd

framgår således av genomförandestrategierna. Länsstyrelserna och Sametinget fastställer vad som ska genomföras av den stödsökande, vilka villkoren är och vilken ersättning som ska utgå. Ytterligare underlag vid bedömning av ansökan är t.ex. Jordbruksverkets kvalitetskriterier för våtmarker i odlingslandskapet samt åtgärdsprogram för hotade arter.

Icke produktiva investeringar i skog

(I) Bevara och utveckla skogens biologiska mångfald

- Stöd kan lämnas till skogsfastigheter som har höga natur- och kulturmiljövärden och sociala värden. Vägledande för urval av stödmottagare ska vara att insatsen riktas i första hand till enskilda skogsägare i utpekade värdestrakter i de regionala strategierna för områdesskydd och till fastigheter med skogsmark som är rik på natur- eller kulturmiljövärden och sociala värden. I särskilda fall kan markägare med enskilda värdefulla objekt komma ifråga för ersättning.

(II) Främja biologisk mångfald i ädellövskog

- Urval bland sökande sker genom att stöd ges i den ordning inom befintlig budget som ansökningarna kommer in. Endast privata enskilda markägare kan få ersättning i områden i Götaland och Svealand, med undantag av Dalarna, där marken anses vara lämplig för ädellövskog.

Axel 3 Diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden

Stödbelopp

För följande åtgärder: *Främjande av turistnäringen, Diversifiering till annan verksamhet än jordbruk, Affärsutveckling i mikroföretag, Grundläggande tjänster för ekonomin och befolkningen på landsbygden och Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden*, är stödsatsen för företag normalt högst 30 procent av stödberättigande kostnader. Ytterligare 20 procentenheter kan beviljas, efter särskild prövning, till företag inom glest befolkade områden i norra Sverige. För projekt är stödsatsen 20-100 procent av stödberättigade kostnader. Ytterligare begränsningar kan förekomma regionalt, preciserat i de regionala genomförandestrategierna.

För följande åtgärder; *Förnyelse och utveckling av byar, Åtgärder i form av utbildning och information och Kompetens- och informationsåtgärder för förberedelse och genomförande av lokala utvecklingsstrategier* är stödsatsen 20-100 procent av stödberättigade kostnader. Ytterligare begränsningar kan förekomma regionalt, preciserat i de regionala genomförandestrategierna.

Främjande av turistnäringen, Diversifiering till annan verksamhet än jordbruk⁴, Affärsutveckling i mikroföretag

- Prioritet bör ges till insatser som har potential att ge tillväxt och sysselsättning samt stärker företagets konkurrenskraft.

Grundläggande tjänster för ekonomin och befolkningen på landsbygden

Prioritet bör ges till:

- insatser som leder till en hållbar samhällsutveckling och att antalet boende på landsbygden bibehålls eller ökar samt att åldersstrukturen förbättras,

⁴ Se not 2

- insatser som medverkar till stärkt konkurrenskraft för landsbygdens näringsliv och en ökad tillväxt och sysselsättning.

Förnyelse och utveckling av byar

- Prioritet bör ges till insatser som stärker förutsättningarna för en hållbar lokal utveckling.

Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden

Prioritet bör ges till:

- insatser som ökar möjligheterna till boende och utkomstmöjligheter, stärker bygdens attraktionskraft och som bidrar till att uppfylla regionala och lokala mål för natur- och kulturvård,
- insatser som medverkar till stärkt konkurrenskraft för landsbygdens näringsliv och en ökad tillväxt och sysselsättning.

Åtgärder i form av utbildning och information

- Prioritet bör ges till insatser som kompletterar andra åtgärder i programmets axel 3 och därmed bidrar till att uppnå målen för dessa axlar.

Kompetens- och informationsåtgärder för förberedelse och genomförande av lokala utvecklingsstrategier

Prioritet bör ges till:

- studier kring de lokala områden där det kan komma att bildas eller redan finns en LAG-grupp,
- insatser för spridning av information om området och om den lokala utvecklingsstrategin,
- utbildning av personal som deltar i utarbetandet och genomförandet av en lokal utvecklingsstrategi,
- PR-arrangemang och informationsinsatser.

Axel 4 Leader

Leader-metoden ska vid genomförandet ha som mål att bidra till att uppfylla målen för övriga axlar inom programmet. Detta innebär att de generella kriterierna alltid ska gälla för insatser inom Leader.

Det finns tre slags åtgärder inom Leader; i) Genomförande av lokala utvecklingsstrategier som motsvarar de tre axlarna, ii) Samarbete och iii) Driftskostnader för LAG-grupperna inklusive informations- och animationsinsatser.

Inom åtgärd i och ii kan lokala utvecklingsgrupper välja ut projekt som är axelöverskridande och även omfattar insatser som inte definierats i programmet. Inom åtgärderna kan insatserna också, helt eller delvis, följa vissa av de definierade åtgärderna under programmets axel 1, 2 och 3. Oavsett ska de bidra till att uppnå de övergripande mål som programmet har inom respektive axel.

Urvalet av insatser ska därutöver alltid ske med utgångspunkt i den lokala utvecklingsstrategin. Om en insats helt eller delvis följer någon av de definierade åtgärderna under respektive axel ska de ovannämnda åtgärdsspecifika kriterierna också beaktas vid urvalet av insatser.